

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

6 octombrie 2015*

„Trimitere preliminară — Articolul 267 TFUE — Competența Curții — Calitatea de instanță a organului de trimitere — Independență — Competență obligatorie — Directiva 89/665/CEE — Articolul 2 — Organisme responsabile cu procedurile privind căile de atac — Directiva 2004/18/CE — Articolul 1 alineatul (8) și articolul 52 — Proceduri de atribuire a contractelor de achiziții publice — Noțiunea «entitate publică» — Autorități publice — Includere”

În cauza C-203/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (Tribunalul Catalan pentru Contracte de Achiziții publice, Spania), prin decizia din 25 martie 2014, primită de Curte la 23 aprilie 2014, în procedura

Consorti Sanitari del Maresme

împotriva

Corporació de Salut del Maresme i la Selva,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnul K. Lenaerts, vicepreședinte, domnul A. Tizzano, doamna R. Silva de Lapuerta și domnii T. von Danwitz, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, C. Vajda, S. Rodin, președinți de cameră, domnul A. Arabadjiev, doamna M. Berger (raportor) și domnii E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, J. L. da Cruz Vilaça și F. Biltgen, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 12 mai 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul spaniol, de M. Sampol Pucurull, în calitate de agent;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de S. Varone, avvocato dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de A. Tokár și de D. Loma-Osorio Lerena, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 7 iulie 2015,

* Limba de procedură: spaniola.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 alineatul (8) și a articolului 52 din Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii (JO L 134, p. 114, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 116).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Consorci Sanitari del Maresme (Consortiul sanitar al districtului Maresme), pe de o parte, și Corporació de Salut del Maresme i la Selva (grupare a serviciilor de sănătate ale districtelor Maresme și Selva), pe de altă parte, în legătură cu o decizie prin care i s-a refuzat autorizația de a participa la o cerere de ofertă pentru atribuirea unor servicii de rezonanță magnetică destinate centrelor de sănătate gestionate de aceasta din urmă.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentul (4) al Directivei 2004/18 are următorul cuprins:

„Statele membre trebuie să se asigure că participarea unui organism de drept public în calitate de ofertant la o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice nu duce la o denaturare a concurenței în ceea ce privește ofertanții privați.”
- 4 Articolul 1 alineatul (8) din această directivă prevede:

„Termenii «executant de lucrări», «furnizor» și «prestator de servicii» înseamnă orice persoană fizică sau juridică sau orice entitate publică sau grup de astfel persoane și/sau organisme care prezintă pe piață o ofertă de realizare a unor lucrări și opere, produse sau servicii.

Termenul «operator economic» se referă atât la noțiunea de executant de lucrări, cât și la noțiunile de furnizor și prestator de servicii. Acesta este utilizat exclusiv în scopul simplificării.

[...]
- 5 Potrivit articolului 2 din directiva menționată, intitulat „Principii de atribuire a contractelor”:

„Autoritățile contractante tratează operatorii economici în mod egal și fără discriminare și acționează potrivit principiului transparenței.”
- 6 Articolul 52 din Directiva 2004/18, intitulat „Liste oficiale ale operatorilor economici desemnați și certificarea de către organismele de drept public sau privat”, prevede:

„(1) Statele membre pot elabora fie liste oficiale de executanți de lucrări, de furnizori sau de prestatori de servicii desemnați, fie o certificare de către organisme de certificare publice sau private.

Statele membre adaptează condițiile de înscriere pe respectivele liste, precum și condițiile privind eliberarea certificatelor de către organismele de certificare la articolul 45 alineatul (1) și alineatul (2) literele (a)-(d) și (g), la articolul 46, la articolul 47 alineatele (1), (4) și (5), la articolul 48 alineatele (1), (2), (5) și (6), la articolul 49 și, după caz, la articolul 50.

[...]

(5) Pentru înscrierea operatorilor economici din alte state membre pe o listă oficială sau pentru certificarea de către organismele menționate la alineatul (1), nu se pot solicita alte dovezi și declarații decât cele solicitate operatorilor economici naționali și, în orice caz, nu se pot solicita alte dovezi și declarații decât cele prevăzute la articolele 45-49 și, după caz, la articolul 50.

Cu toate acestea, operatorilor economici din alte state membre nu li se poate impune o astfel de înscriere sau certificare în vederea participării la un contract de achiziții publice. Autoritățile contractante recunosc certificările echivalente ale organismelor stabilite în celelalte state membre. Autoritățile contractante acceptă, de asemenea, alte mijloace echivalente de probă.

(6) Operatorii economici pot solicita în orice moment înscrierea pe o listă oficială sau eliberarea unui certificat. Aceștia trebuie să fie informați într-un termen rezonabil de scurt [cu privire] la decizia autorității care întocmește lista sau a organismului de certificare competent.

[...]”

- 7 Articolul 2 din Directiva 89/665/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind aplicarea procedurilor care vizează căile de atac față de atribuirea contractelor de achiziții publice de produse și a contractelor publice de lucrări (JO L 395, p. 33, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 237), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2007/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 (JO L 335, p. 31, denumită în continuare „Directiva 89/665”), prevede:

„(1) Statele membre garantează că măsurile luate în privința căilor de atac menționate la articolul 1 prevăd competențe care să permită:

- (a) adoptarea unor măsuri provizorii, cel mai rapid posibil și prin intermediul unor proceduri provizorii, în scopul remedierii presupusei încălcări sau prevenirii prejudicierii în continuare a intereselor respective, inclusiv măsuri de suspendare sau care să asigure suspendarea procedurii de atribuire a unui contract de achiziții publice sau a aplicării oricărei decizii luate de autoritatea contractantă;
- (b) fie anularea, fie asigurarea anulării deciziilor luate în mod ilegal, inclusiv eliminarea specificațiilor tehnice, economice sau financiare discriminatorii din chemarea la competiție, din documentația de contract sau din orice alt document legat de procedura de atribuire a contractului;
- (c) acordarea unor daune interese persoanelor prejudiciate printr-o încălcare.

(2) Competențele menționate la alineatul (1) și la articolele 2d și 2e pot fi conferite unor organisme distincte care să răspundă de diferite aspecte ale căilor de atac.

[...]

(9) În cazul în care organismele responsabile de soluționarea căilor de atac nu sunt de natură judiciară, acestea prezintă întotdeauna motivații scrise privind deciziile adoptate. De asemenea, în acest caz, trebuie să se adopte dispoziții care să garanteze că există proceduri prin care orice măsuri pretins ilegale, luate de organismul responsabil de soluționarea căilor de atac, sau orice presupus viciu în exercitarea competențelor conferite acestuia să poată face obiectul controlului judecătoresc sau al controlului de către un alt organism care reprezintă o instanță de judecată în înțelesul articolului [267 TFUE], care să fie independent atât față de autoritatea contractantă, cât și față de organismul responsabil de soluționarea căilor de atac.

Membrii unui astfel de organism independent sunt numiți și eliberați din funcție în aceleași condiții ca și membrii corpului magistraților în ceea ce privește autoritatea care răspunde pentru numirea acestora, durata mandatului lor și revocarea acestora. Cel puțin președintele acestui organism independent are aceleași calificări juridice și profesionale ca și membrii corpului magistraților. Organismul independent ia decizii în cadrul unei proceduri în care sunt audiate ambele părți, iar deciziile respective au forță juridică obligatorie, prin mijloacele stabilite de fiecare stat membru.”

Dreptul spaniol

8 Potrivit articolului 40 alineatele 1 și 6 din Decretul legislativ regal 3/2011 din 14 noiembrie 2011 de aprobare a textului reformat al Legii privind contractele de achiziții publice (Real Decreto Legislativo 3/2011 por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley de Contratos del Sector Público) (denumit în continuare „Decretul legislativ 3/2011”), calea de atac specială în materia contractelor de achiziții publice, înainte de introducerea unei acțiuni în contencios administrativ, are un caracter facultativ.

9 Potrivit articolului 62 din decretul legislativ menționat, intitulat „Cerința capacității”:

„1. Pentru încheierea contractelor cu sectorul public, antreprenorii trebuie să facă dovada că îndeplinesc condițiile minime de capacitate economică, financiară, profesională sau tehnică stabilite de autoritatea contractantă. Această cerință va fi înlocuită cu cea privind clasificarea, atunci când aceasta din urmă este aplicabilă în conformitate cu dispozițiile prezentei legi.

2. Condițiile minime de capacitate pe care antreprenorul trebuie să le îndeplinească și documentele necesare pentru atestarea lor sunt indicate în anunțul de participare și detaliate în caietul de sarcini. Aceste condiții trebuie să fie legate de obiectul contractului și proporționale cu acesta.”

10 Articolul 65 din Decretul legislativ 3/2011, intitulat „Cerința clasificării”, prevede:

„1. Pentru încheierea contractelor cu autoritățile publice privind executarea unor contracte de achiziții publice de lucrări a căror valoare estimată este egală sau mai mare de 350 000 de euro sau a unor contracte de achiziții publice de servicii a căror valoare estimată este egală sau mai mare de 120 000 de euro, antreprenorul trebuie în mod imperativ să fie clasificat corespunzător. [...]

[...]

5. Entitățile din sectorul public care nu au calitatea de autoritate publică pot impune ofertanților o anumită clasificare pentru a stabili condițiile de capacitate impuse pentru încheierea contractului corespunzător.”

11 Articolul 8 din Decretul 221/2013 al Generalidad din Catalonia din 3 septembrie 2013 privind instituirea, organizarea și funcționarea Tribunalului Catalan pentru Contracte de Achiziții publice (*Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* nr. 6454 din 5 septembrie 2013), intitulat „Statutul personal”, prevede:

„Statutul personal al membrilor Tribunalului este următorul:

1. Membrii Tribunalului sunt supuși aceluiași regim de incompatibilități ca înalții funcționari ai Generalidad.

[...]

4. Membrii Tribunalului sunt inamovibili, deși pot fi destituiți sau revocați pentru următoarele motive:

- deces;
- încetarea mandatului fără reînnoire;
- renunțare [...];
- pierderea statutului de funcționar;
- încălcarea gravă a obligațiilor;
- [...]
- incapacitatea de a-și desfășura atribuțiile;
- pierderea cetățeniei.

[...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 12 Consorțiul sanitar al districtului Maresme a participat la o cerere de ofertă inițiată pentru atribuirea unor servicii de rezonanță magnetică destinate centrelor de sănătate gestionate de gruparea serviciilor de sănătate ale districtelor Maresme și Selva. Caietele de sarcini ale acestei cereri de ofertă impuneau ofertanților stabilirea capacității de a contracta prin depunerea unui certificat numit „de clasificare”.
- 13 La deschiderea ofertelor, comitetul de evaluare a constatat că Consorțiul sanitar al districtului Maresme nu prezentase certificatul necesar și i-a solicitat să îl depună. Consorțiul sanitar al districtului Maresme nu a depus acest certificat, ci a prezentat o declarație prin care se angaja să pună la dispoziție resurse provenite de la o societate comercială și o declarație care atesta calitatea sa de entitate publică. În aceste condiții, la 28 noiembrie 2013, entitatea contractantă a notificat Consorțiului sanitar al districtului Maresme excluderea sa din procedură, întrucât nu a înlăturat, cu respectarea condițiilor de formă și a termenelor prevăzute în acest sens, viciile evidențiate în documentele depuse.
- 14 La 10 decembrie 2013, Consorțiul sanitar al districtului Maresme a introdus o cale de atac specială în materia contractelor de achiziții publice în fața organului de trimitere împotriva deciziei entității contractante. Acesta susține că, întrucât are calitatea de autoritate publică, condiția clasificării ca întreprindere nu îi este aplicabilă. Consorțiul sanitar al districtului Maresme a solicitat, pe de o parte, admiterea sa în procedura cererii de ofertă în discuție și, pe de altă parte, suspendarea acestei proceduri.
- 15 În aceste condiții, Tribunalul Català de Contractes del Sector Públic (Tribunalul Catalan pentru Contracte de Achiziții publice) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În conformitate cu Directiva 2004/18, noțiunea de autorități publice trebuie înțeleasă în sensul de entități publice?

- 2) În cazul unui răspuns afirmativ, în conformitate cu Directiva 2004/18, noțiunea de autorități publice trebuie înțeleasă în sensul de operatori economici și, drept urmare, acestea pot participa la licitații publice?
- 3) În cazul unui răspuns afirmativ, în conformitate cu Directiva 2004/18, autoritățile publice pot și trebuie să fie înscrise pe listele oficiale de executanți de lucrări, de furnizori sau de prestatori de servicii desemnați ori pentru certificare de către organisme de certificare publice sau private, ceea ce în dreptul spaniol se numește sistem de clasificare antreprenorială?
- 4) În conformitate cu Directiva 2004/18, Decretul legislativ 3/2011 a transpus incorect această directivă în legislația națională spaniolă și, în cazul unui răspuns afirmativ, legiuitorul spaniol a limitat, prin articolele 62 și 65 din acest decret legislativ, accesul autorităților publice la registrele de clasificare antreprenorială?
- 5) În cazul în care autoritățile publice pot participa la licitații, însă nu pot fi incluse în clasificarea antreprenorială – în conformitate cu Directiva 2004/18 –, care sunt metodele de dovedire a capacității lor de contractare?"

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la competența Curții

- 16 Înainte de a răspunde la întrebările adresate, este necesar să se examineze competența Curții de a răspunde la acestea.
- 17 În ceea ce privește, în primul rând, aprecierea calității de „instanță”, în sensul articolului 267 TFUE, a organului de trimitere, aspect care ține exclusiv de dreptul Uniunii, Curtea ia în considerare un ansamblu de elemente precum originea legală a organismului, caracterul său permanent, caracterul obligatoriu al competenței sale, natura contradictorie a procedurii, aplicarea de către organismul în cauză a normelor de drept, precum și independența acestuia (a se vedea în special Hotărârea Vaassen-Göbbels, 61/65, EU:C:1966:39, și Hotărârea Umweltanwalt von Kärnten, C-205/08, EU:C:2009:767, punctul 35 și jurisprudența citată). Prin urmare, trebuie arătat că, deși, astfel cum rezultă din decizia de trimitere, Tribunalul Català de Contractes del Sector Públic (Tribunalul Catalan pentru Contracte de Achiziții publice) ar fi considerat, în dreptul spaniol, drept un organ administrativ, acest aspect nu ar fi, în sine, determinant în vederea acestei aprecieri.
- 18 În ceea ce privește, mai întâi, criteriile care se raportează la originea legală a organului de trimitere, caracterul său permanent, natura contradictorie a procedurii, precum și aplicarea de către acest organism a normelor de drept, dosarul de care dispune Curtea nu conține niciun element care poate repune în discuție caracterul de instanță, în sensul articolului 267 TFUE, al Tribunalul Català de Contractes del Sector Públic (Tribunalul Catalan pentru Contracte de Achiziții publice).
- 19 În continuare, în ceea ce privește criteriul independenței, reiese din dosarul de care dispune Curtea că Tribunalul Català de Contractes del Sector Públic (Tribunalul Catalan pentru Contracte de Achiziții publice) are calitatea de terț în raport cu autoritatea care a adoptat decizia care face obiectul acțiunii principale (a se vedea Hotărârea Corbiau, C-24/92, EU:C:1993:118, punctul 15, și Hotărârea Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, punctul 49). În acest context, se constată că instanța menționată își exercită funcțiile în mod complet autonom, fără a fi supusă vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni de la nicio persoană (a se vedea Hotărârea Torresi, C-58/13 și C-59/13, EU:C:2014:2088, punctul 22), fiind astfel protejată de intervenții sau de presiuni exterioare susceptibile să pună în pericol independența actului de judecată al membrilor săi (Hotărârea Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, punctul 51, și Hotărârea TDC, C-222/13, EU:2014:2265, punctul 30).

- 20 În plus, este cert că instanța respectivă își îndeplinește sarcinile cu deplina respectare a obiectivității și a imparțialității în raport cu părțile în litigiu și cu interesele lor din perspectiva obiectului litigiului. Pe de altă parte, în temeiul articolului 8 alineatul (4) din Decretul 221/2013 al Generalidad din Catalonia, membrii acestui organ sunt inamovibili și nu pot fi demși decât pentru motivele care sunt enumerate în mod expres în acesta (a se vedea Hotărârea Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, punctele 52 și 53, precum și Hotărârea TDC, C-222/13, EU:2014:2265, punctele 31 și 32).
- 21 Organul de trimitere îndeplinește, așadar, criteriul independenței.
- 22 În sfârșit, în ceea ce privește caracterul obligatoriu al competenței organului de trimitere, în sensul jurisprudenței Curții privind articolul 267 TFUE, trebuie, desigur, să se constate că competența organului de trimitere, în temeiul articolului 40 alineatul 6 din Decretul legislativ 3/2011, are caracter facultativ. Astfel, autorul unei căi de atac în materia achizițiilor publice poate alege între calea de atac specială în fața organului de trimitere și acțiunea în contencios administrativ.
- 23 În această privință, trebuie amintit totuși, pe de o parte, că deciziile organului de trimitere, a cărui competență nu depinde de acordul părților, sunt obligatorii pentru acestea din urmă (a se vedea Ordonanța Merck Canada, C-555/13, EU:C:2014:92, punctul 18 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta, C-377/13, EU:C:2014:1754, punctul 28).
- 24 Pe de altă parte, în ședință, guvernul spaniol a precizat că, în practică, ofertanții în procedurile de atribuire a contractelor nu își valorifică în general posibilitatea de a formula direct o acțiune în contencios administrativ fără să fi sesizat în prealabil Tribunalul Català de Contractes del Sector Públic (Tribunalul Catalan pentru Contracte de Achiziții publice) prin calea de atac specială în discuție în litigiul principal. În esență, instanțele administrative intervin, așadar, în general, în calitate de a doua instanță, astfel încât îi revine în primul rând organului de trimitere să vegheze, în Comunitatea Autonomă a Cataloniei, la respectarea dreptului Uniunii în materia achizițiilor publice.
- 25 În aceste condiții, Tribunalul Català de Contractes del Sector Públic (Tribunalul Catalan pentru Contracte de Achiziții publice) îndeplinește și criteriul caracterului obligatoriu al competenței sale.
- 26 În sfârșit, trebuie amintit că Curtea, în contextul aprecierii statutului juridic al instanțelor naționale menționate la articolul 2 alineatul (9) din Directiva 89/665, responsabile pentru soluționarea căilor de atac în materia achizițiilor publice, a confirmat deja caracterul de „instanță” al mai multor alte organe naționale comparabile în esență cu organul de trimitere în prezenta cauză (a se vedea în special Hotărârea Dorsch Consult, C-54/96, EU:C:1997:413, punctele 22-38, Hotărârea Köllensperger și Atzwanger, C-103/97, EU:C:1999:52, punctele 16-25, precum și Hotărârea Bundesdruckerei, C-549/13, EU:C:2014:2235, punctul 22 și jurisprudența citată).
- 27 Prin urmare, Tribunalul Català de Contractes del Sector Públic (Tribunalul Catalan pentru Contracte de Achiziții publice) are calitatea de „instanță” în sensul articolului 267 TFUE.
- 28 În al doilea rând, guvernul spaniol arată că obligația de „clasificare” impusă în dreptul spaniol nu este aplicabilă întreprinderilor stabilite în alte state membre decât Regatul Spaniei. Întrebările preliminare ar avea, așadar, un caracter pur intern, iar soluționarea lor nu ar necesita nici aplicarea, nici interpretarea dreptului Uniunii.
- 29 În această privință, trebuie amintit că, în principiu, Curtea nu are competența de a răspunde la o întrebare adresată cu titlu preliminar atunci când este evident că norma din dreptul Uniunii a cărei interpretare i se solicită nu poate fi aplicată (Hotărârea Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, C-139/12, EU:C:2014:174, punctul 41, precum și Hotărârea Wojciechowski, C-408/14, EU:C:2015:591,

punctul 26; a se vedea de asemenea Ordonanța Parva Investitionsna Banka și alții, C-488/13, EU:C:2014:2191, punctul 26, precum și Ordonanța De Bellis și alții, C-246/14, EU:C:2014:2291, punctul 14).

- 30 Cu toate acestea, faptul că obligația de clasificare în discuție în litigiul principal nu este aplicabilă întreprinderilor stabilite în alte state membre decât Regatul Spaniei este lipsit de relevanță în ceea ce privește competența Curții. Astfel, Curtea a statuat deja că niciun element din Directivele 89/665 și 2004/18 nu permite să se considere că aplicabilitatea dispozițiilor lor ar depinde de existența unui raport efectiv cu libera circulație între statele membre. Astfel, directivele menționate nu subordonează includerea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice în domeniul lor de aplicare niciunei condiții referitoare la naționalitate sau la locul de stabilire al ofertanților (a se vedea în acest sens Hotărârea Michaniki, C-213/07, EU:C:2008:731, punctul 29).
- 31 Având în vedere toate cele menționate anterior, Curtea are competența să răspundă la întrebările adresate.

Cu privire la prima și la a doua întrebare

- 32 Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (8) din Directiva 2004/18 trebuie interpretat în sensul că noțiunea „operator economic” utilizată la al doilea paragraf al acestei dispoziții include autoritățile publice și dacă acestea din urmă pot participa, în această calitate, la licitații publice.
- 33 În această privință, rezultă din considerentul (4) al Directivei 2004/18, care evocă expres posibilitatea unui „organism de drept public” de a participa în calitate de ofertant la o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice, precum și din articolul 1 alineatul (8) din directiva menționată, care recunoaște explicit calitatea de „operator economic” oricărei „entități publice”, că Directiva 2004/18 nu exclude autoritățile publice de la participarea la licitațiile publice.
- 34 Pe de altă parte, reiese din jurisprudența Curții că poate depune oferte sau se poate prezenta în calitate de candidat orice persoană sau entitate care, având în vedere condițiile menționate într-un anunț de participare, se consideră în măsură să asigure executarea acestui contract, direct sau prin recurgerea la subcontractare, indiferent de statutul său, de drept privat sau de drept public, precum și de aspectul dacă aceasta este activă pe piață în mod sistematic sau dacă intervine numai cu titlu ocazional ori dacă este sau nu este subvenționată din fonduri publice (a se vedea Hotărârea CoNISMa, C-305/08, EU:C:2009:807, punctul 42, precum și, în acest sens, Hotărârea Data Medical Service, C-568/13, EU:C:2014:2466, punctul 35).
- 35 Dacă și în măsura în care anumite entități sunt abilitate să ofere servicii în schimbul unei remunerații pe piață, chiar și cu titlu ocazional, statele membre nu le pot interzice să participe la proceduri de atribuire a unor contracte de achiziții publice care privesc prestarea aceluiași servicii [a se vedea în acest sens Hotărârea CoNISMa, C-305/08, EU:C:2009:807, punctele 47-49, și Hotărârea Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce și alții, C-159/11, EU:C:2012:817, punctul 27; a se vedea de asemenea în acest sens, în ceea ce privește dispozițiile corespunzătoare din Directiva 92/50/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de servicii (JO L 209, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 50), Hotărârea Data Medical Service, C-568/13, EU:C:2014:2466, punctul 36].
- 36 În consecință, trebuie să se răspundă la prima și la a doua întrebare că articolul 1 alineatul (8) din Directiva 2004/18 trebuie interpretat în sensul că noțiunea „operator economic” utilizată la al doilea paragraf al acestei dispoziții include autoritățile publice, care pot, așadar, să participe la licitații publice dacă și în măsura în care sunt abilitate să ofere anumite servicii în schimbul unei remunerații pe o piață.

Cu privire la a treia întrebare

- 37 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 52 din Directiva 2004/18 trebuie interpretat în sensul că autoritățile publice naționale pot să fie înscrise pe listele oficiale naționale de executanți de lucrări, de furnizori sau de prestatori de servicii desemnați sau admiși pentru certificare de către organisme de certificare publice sau private.
- 38 În ceea ce privește statele membre care au optat să instituie fie liste oficiale de executanți de lucrări, de furnizori sau de prestatori de servicii desemnați, fie o certificare de către organisme de certificare publice sau private, trebuie să se constate că, deși, printre altele, articolul 52 alineatele (1) și (5) din Directiva 2004/18 conține anumite cerințe în ceea ce privește stabilirea condițiilor de înscriere pe aceste liste și pentru această certificare, directiva menționată nu stabilește nici în ce măsură entitățile publice pot să fie incluse pe listele oficiale respective sau să beneficieze de certificarea menționată, nici dacă înscrierea sau certificarea în discuție este sau nu este obligatorie.
- 39 Cu toate acestea, trebuie amintit că, astfel cum rezultă în esență din cuprinsul punctului 36 din prezenta hotărâre, entitățile publice care, în temeiul dreptului național, sunt autorizate să ofere lucrările, bunurile sau serviciile vizate de anunțul de participare în cauză au și dreptul să participe la licitații publice.
- 40 Or, o reglementare națională prin care autorităților publice autorizate, în calitate de operator economic, să ofere lucrările, bunurile sau serviciile vizate de anunțul de participare în cauză li se refuză înscrierea pe liste sau certificarea în discuție, rezervând totodată dreptul de a participa la o cerere de ofertă celorlalți operatori economici înscrși pe aceste liste sau care beneficiază de această certificare, ar lipsi dreptul unor astfel de entități publice de a participa la această cerere de ofertă de orice efect util și, prin urmare, nu poate fi considerată conformă cu dreptul Uniunii.
- 41 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 52 din Directiva 2004/18 trebuie interpretat în sensul că, deși conține anumite cerințe privind stabilirea condițiilor de înscriere a operatorilor economici pe listele oficiale naționale și privind certificarea, acesta nu definește în mod exhaustiv condițiile de înscriere a operatorilor economici respectivi pe listele oficiale naționale sau condițiile admiterii lor la certificare, precum și drepturile și obligațiile entităților publice în această privință. În orice caz, Directiva 2004/18 trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia, pe de o parte, autoritățile publice naționale autorizate să ofere lucrările, bunurile sau serviciile vizate de anunțul de participare în cauză nu pot fi înscrise pe aceste liste sau nu pot beneficia de această certificare, în timp ce, pe de altă parte, dreptul de a participa la cererea de ofertă în cauză este rezervat doar operatorilor care figurează pe listele menționate sau care dețin certificarea respectivă.

Cu privire la a patra întrebare

- 42 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă Decretul legislativ 3/2011 a transpus corect Directiva 2004/18 în legislația spaniolă și dacă, după caz, legiuitorul spaniol a limitat, prin articolele 62 și 65 din acest decret legislativ, accesul autorităților publice la registrele de clasificare antreprenorială.
- 43 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, nu este de competența Curții să se pronunțe, în cadrul unei proceduri preliminare, cu privire la conformitatea unei legislații naționale cu dreptul Uniunii și nici să interpreteze acte cu putere de lege sau norme administrative naționale (a se vedea în special Hotărârea Ascafor și Asidac, C-484/10, EU:C:2012:113, punctul 33, precum și jurisprudența citată).
- 44 Prin urmare, Curtea nu are competența să răspundă la a patra întrebare.

Cu privire la a cincea întrebare

- 45 Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească, în cazul în care autoritățile publice pot participa la licitații publice, însă nu pot să fie înscrise pe o listă oficială a operatorilor economici autorizați sau să beneficieze de o certificare de către un organism de certificare, care sunt metodele prin care acestea pot dovedi capacitatea lor de a încheia un anumit contract în conformitate cu Directiva 2004/18.
- 46 Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere se limitează să solicite, în ipoteza în care dreptul spaniol ar trebui interpretat ca fiind conform cu dreptul Uniunii, o interpretare a Directivei 2004/18 în general, fără să precizeze dacă și, eventual, pentru ce motiv legislația spaniolă nu ar putea fi interpretată într-un mod care ar fi conform cu dreptul Uniunii. Pe de altă parte, instanța de trimitere nu menționează dispoziții concrete ale acestei directive a căror interpretare de către Curte ar fi necesară pentru a se putea pronunța asupra litigiului cu care este sesizată.
- 47 În consecință, această întrebare nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 94 litera (c) din Regulamentul de procedură al Curții, în temeiul căruia cererea de decizie preliminară trebuie să conțină o expunere a motivelor care au determinat instanța de trimitere să aibă îndoieli cu privire la interpretarea anumitor dispoziții ale dreptului Uniunii, precum și legătura pe care instanța de trimitere o stabilește între aceste dispoziții și legislația națională aplicabilă litigiului principal.
- 48 În aceste condiții, a cincea întrebare trebuie declarată inadmisibilă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 49 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) **Articolul 1 alineatul (8) din Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii trebuie interpretat în sensul că noțiunea „operator economic” utilizată la al doilea paragraf al acestei dispoziții include autoritățile publice, care pot, așadar, să participe la licitații publice dacă și în măsura în care sunt abilitate să ofere servicii în schimbul unei remunerații pe o piață.**
- 2) **Articolul 52 din Directiva 2004/18 trebuie interpretat în sensul că, deși conține anumite cerințe privind stabilirea condițiilor de înscriere a operatorilor economici pe listele oficiale naționale și privind certificarea, acesta nu definește în mod exhaustiv condițiile de înscriere a operatorilor economici respectivi pe listele oficiale naționale sau condițiile admiterii lor la certificare, precum și drepturile și obligațiile entităților publice în această privință. În orice caz, Directiva 2004/18 trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia, pe de o parte, autoritățile publice naționale autorizate să ofere lucrările, bunurile sau serviciile vizate de anunțul de participare în cauză nu pot să fie înscrise pe aceste liste sau să beneficieze de această certificare, în timp ce, pe de altă parte, dreptul de a participa la cererea de ofertă în cauză este rezervat doar operatorilor care figurează pe listele menționate sau care dețin certificarea respectivă.**

Semnături